EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 3.11.2025
COM(2025) 658 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o potravinách a složkách potravin ošetřených ionizujícím zářením za období 2022-2023

Obsah

SHRNUTÍ 2
1 VÝCHODISKA 2
2 SCHVÁLENÉ OZAŘOVNY 3
3 VÝSLEDKY KONTROL PROVEDENÝCH V OZAŘOVNÁCH V OBDOBÍ 2022–2023 3
4 VÝSLEDKY KONTROL VE FÁZI UVÁDĚNÍ NA TRH 5

SHRNUTÍ

Podle čl. 7 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/2/ES ze dne 22. února 1999[1] o sbližování právních předpisů členských států týkajících se potravin a složek potravin ošetřovaných ionizujícím zářením členské státy Komisi každoročně musí sdělit:

– výsledky kontrol provedených v ozařovnách, mimo jiné pokud jde o kategorie a množství potravin ošetřených ionizujících zářením a použité dávky, a

– výsledky kontrol provedených u výrobku ve fázi uvádění na trh.

Ustanovení čl. 7 odst. 4 směrnice vyžaduje, aby Komise zveřejnila v *Úředním věstníku Evropské unie* zprávu o údajích poskytnutých každoročně vnitrostátními orgány dozoru.

Tato zpráva se vztahuje na období od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2023. Obsahuje souhrn informací zaslaných Komisi členskými státy EU a Severním Irskem.

Tři členské státy EU a země ESVO v letech 2022 a 2023 údaje nepředložily.

Období: 1. ledna 2022 – 31. prosince 2023

Zúčastněné země: Členské státy EU a Severní Irsko

Ozařovny:

– Počet zemí se schválenými zařízeními: 13 členských států a Norsko

– Počet schválených ozařoven: 23

– Počet uzavřených ozařoven: 0

– Počet zemí, které ozařují: 10 členských států

Údaje o ozařování:

– Množství ozářených výrobků: 4 198,2 tun (–16,5 % v porovnání s obdobím 2020–2021)

– Nejčastěji ozařované komodity: „zmrazená žabí stehýnka“ (70,31 %), „sušené aromatické byliny, koření a zeleninové ochucovací přípravky“ (27,62 %) a „mechanicky oddělované drůbeží maso“ (2,07 %).

– Hlavní místa ozařování: Belgie (69,9 %)

Kontroly ve fázi uvádění na trh:

– Počet analyzovaných vzorků: 7 205

– Počet nevyhovujících vzorků: 51 (0,71 %)

– Nejčastěji analyzované komodity: „byliny a koření“ (46,97 %) a „obiloviny, semena, zelenina, ovoce a výrobky z nich“ (23,36 %)

1 VÝCHODISKA

Ozařování potravin je ošetření potravin určitým druhem záření, které je známé jako ionizující záření. Energie záření má odlišné vlnové délky a stupně výkonu a mizí, když je odstraněn zdroj energie. Ozařování se používá pro sanitární a rostlinolékařské účely k usmrcování patogenních bakterií (jako je *Salmonella*, *Campylobacter* a *E. coli*), které

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/2/ES ze dne 22. února 1999 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se potravin a složek potravin ošetřovaných ionizujícím zářením (Úř. věst. L 66, 13.3.1999, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1999/2/2008-12-11).

mohou způsobovat otravu potravinami, a k odstraňování organismů škodlivých pro rostliny či rostlinné produkty, jako je hmyz a jiné škodlivé organismy. Používá se také k oddálení zrání plodů a k zastavení rašení nebo klíčení zeleniny (např. v případě cibule a brambor) a v konečném důsledku k prodloužení doby skladovatelnosti potravin. Ozařování potravin nemůže nahradit řádnou manipulaci s potravinami. Ozářené potraviny v případě potřeby vyžadují ještě před konzumací vhodné chlazení a vaření.

Regulační rámec EU pro ozařování potravin („směrnice o ozařování potravin“) sestává ze:

– směrnice 1999/2/ES (rámcová směrnice). Obsahuje ustanovení pro výrobu, uvádění na trh a dovoz potravin a složek potravin ošetřených ionizujícím zářením,

– směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/3/ES (prováděcí směrnice) ze dne 22. února 1999 o stanovení seznamu Společenství potravin a složek potravin ošetřovaných ionizujícím zářením[2]. Tento seznam v současné době zahrnuje pouze jednu kategorii potravin: sušené aromatické byliny, koření a zeleninové ochucovací přípravky.

Seznam vnitrostátních povolení pro jiné potraviny a složky potravin, které mohou být ošetřeny ionizujícím zářením, navíc zveřejňuje Evropská komise v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Potraviny a složky potravin smějí být ošetřovány ionizujícím zářením pouze ve schválených ozařovnách. Ozařovny nacházející se na území EU schvalují příslušné orgány členských států. Podle čl. 7 odst. 3 směrnice 1999/2/ES mají členské státy povinnost předat Komisi seznam svých schválených ozařoven. Tento seznam se zveřejňuje v *Úředním věstníku Evropské unie*[3].

Podle článku 6 směrnice 1999/2/ES musí být každá ozářená potravina nebo ozářená složka použitá jako směsná složka potravin označena slovy „ozářeno“ nebo „ošetřeno ionizujícím zářením“.

Za účelem kontroly správného provádění tohoto požadavku na označování a za účelem odhalení potravin, které mohly být nezákonně ošetřeny ionizujícím zářením, bylo Evropským výborem pro normalizaci (CEN) standardizováno několik analytických metod.

2 SCHVÁLENÉ OZAŘOVNY

Na konci vykazovaného období (1. ledna 2022 – 31. prosince 2023) existovalo v EU 23 schválených ozařoven, které se nacházely ve 13 členských státech: Francie (5), Německo (5), Bulharsko (2), Nizozemsko (2), Španělsko (1), Belgie (1), Česká republika (1), Chorvatsko (1), Estonsko (1), Itálie (1), Maďarsko (1), Polsko (1) a Rumunsko (1).

Dva z uvedených 13 členských států vybavených ozařovnami v období 2022–2023 neozařovaly žádné potraviny a jeden z nich nepředložil údaje.

3 VÝSLEDKY KONTROL PROVEDENÝCH V OZAŘOVNÁCH V OBDOBÍ 2022–2023

Ionizujícím zářením byly v letech 2022 a 2023 v členských státech EU ošetřeny potraviny v celkovém množství 4 198,2 tuny. Ozařování probíhalo především v Belgii, kde bylo ošetřeno 69,9 % ozářených potravin v EU.

[2] Úř. věst. L 66, 13.3.1999, s. 24.

[3] Úř. věst. C 37, 30.1.2019, s. 6.

Třemi nejčastěji ozařovanými komoditami v EU byla zmrazená žabí stehýnka (70,31 %), sušené aromatické byliny, koření a zeleninové ochucovací přípravky (27,62 %) a mechanicky oddělované drůbeží maso (2,07 %).

Obrázek 1 ukazuje rozdělení produktů ozářených ve schválených ozařovnách v členských státech EU v letech 2022 a 2023.

Obrázek 1 – Rozdělení ozářených potravin v EU v letech 2022–2023 podle kategorií

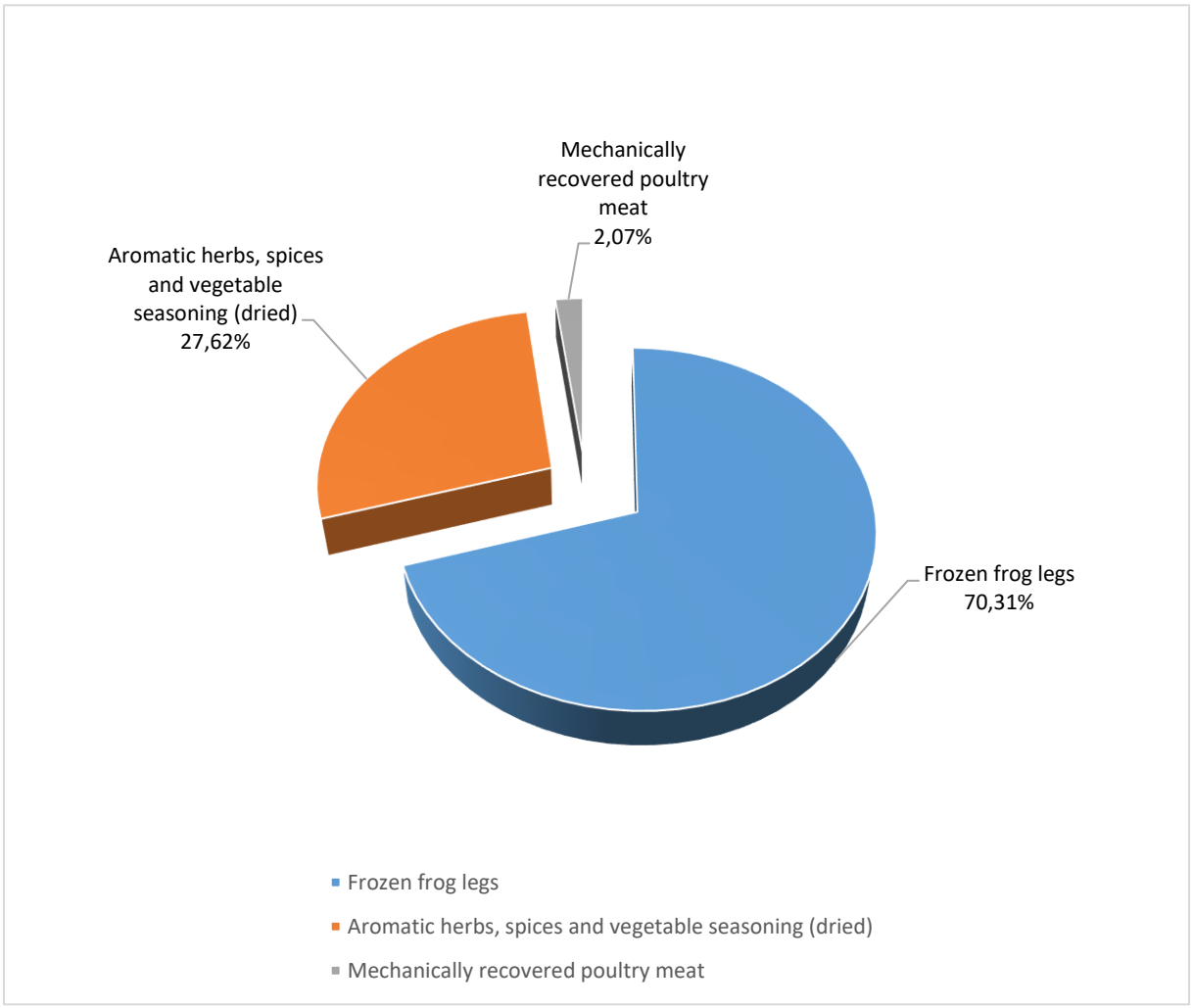

Množství potravin (v tunách) ošetřených ionizujícím zářením v EU od roku 2010 celkově klesá, jak je znázorněno na obrázku 2.

Obrázek 2 – Množství potravin ošetřených ionizujícím zářením ve schválených ozařovnách v Evropské unii od roku 2010

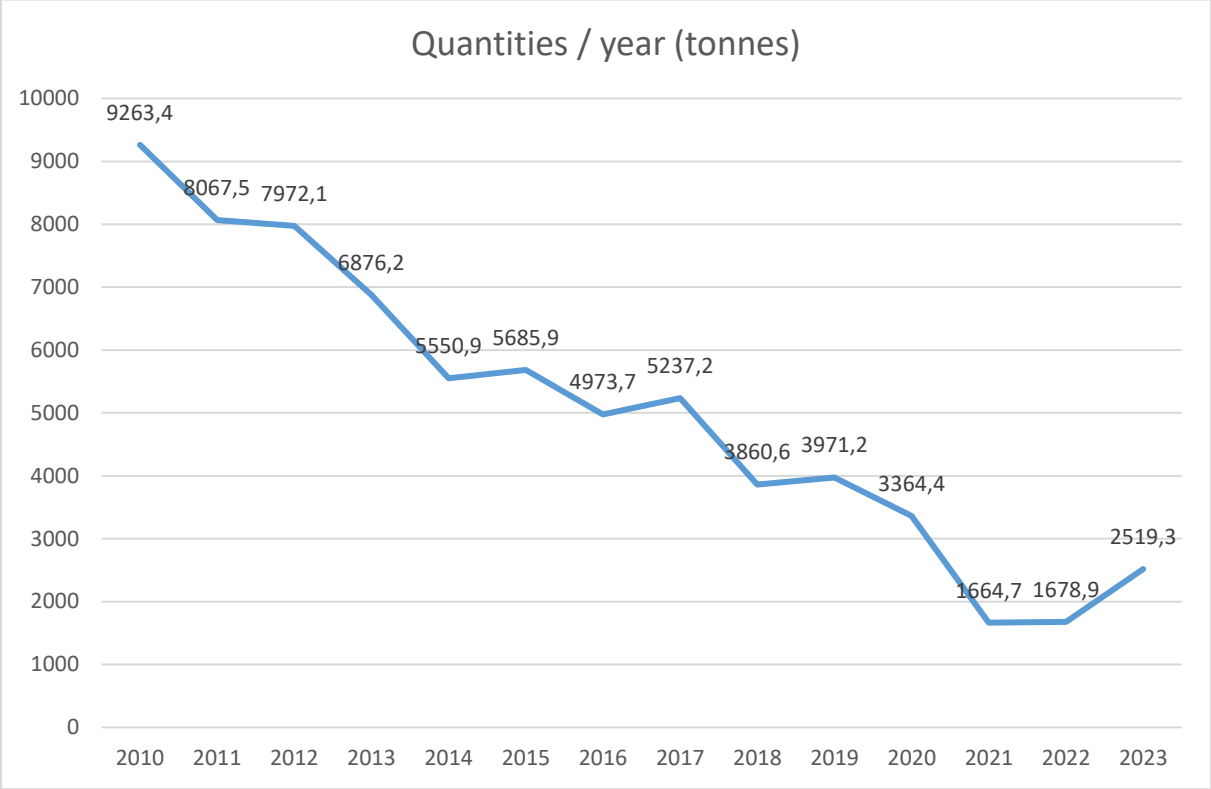

4 VÝSLEDKY KONTROL VE FÁZI UVÁDĚNÍ NA TRH

V období 2022–2023 analyzovalo 20 členských států EU za účelem detekce ionizovaných potravin ve fázi uvádění na trh (včetně potravin dovážených ze zemí mimo EU) 7 205 vzorků, tj. celkově o 6 % v průměru méně než v letech 2020–2021. Údaje jsou pro každý členský stát EU k dispozici v příloze II a jsou shrnuty na obrázku 3.

Obrázek 3 – Vzorky analyzované ve fázi uvádění výrobků na trh v jednotlivých členských státech za období 2022–2023

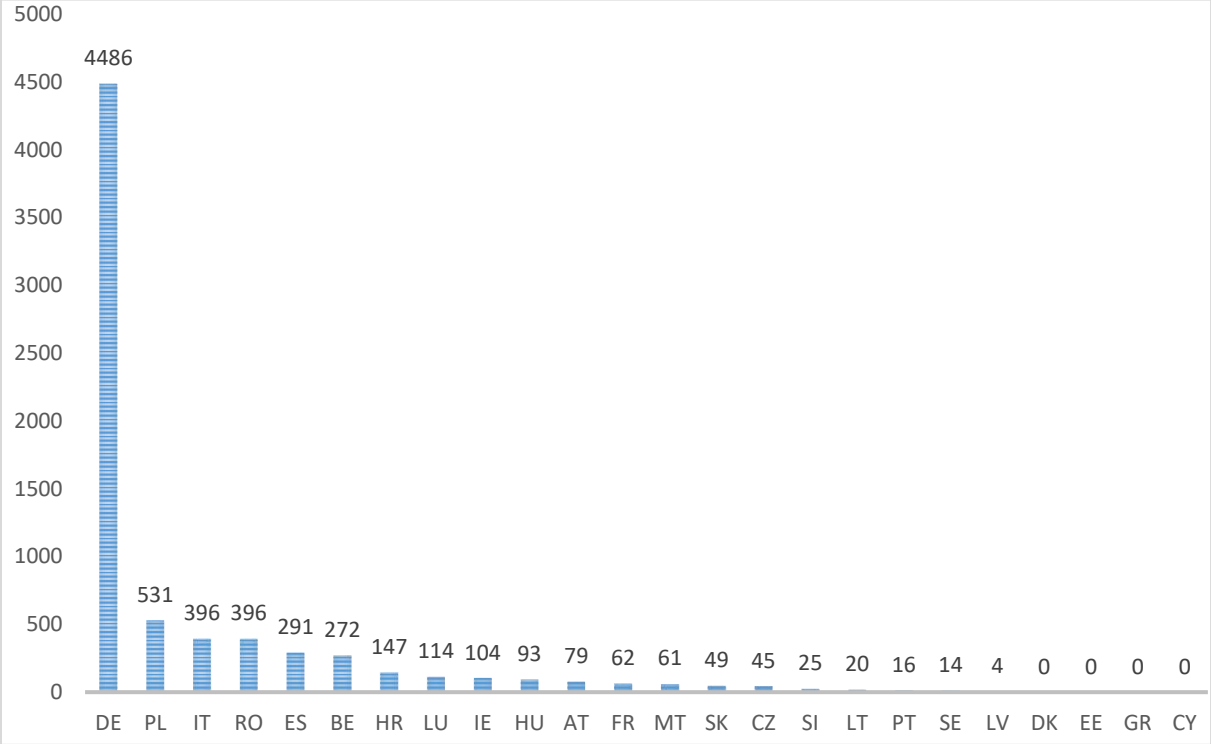

Čtyři členské státy neprovedly v letech 2022–2023 žádné analytické kontroly ve fázi uvádění výrobků na trh z důvodu nedostatečné laboratorní kapacity (Kypr a Řecko), personálních omezení (Estonsko) nebo z jiných důvodů (Dánsko).

Z celkového počtu 7 205 analyzovaných vzorků bylo 51 nevyhovujících (0,71 %) a 105 (1,46 %) mělo neprůkazné výsledky. Zjištěný nesoulad spočíval zejména v nesprávném označování a zakázaném ozařování. Procentní podíl nesouladu (0,71 %) byl o něco menší než v předchozím vykazovaném období 2020–2021 (0,9 %).

Jak ilustruje obrázek 4, nejčastěji analyzovanými potravinami ve fázi uvádění na trh byly „byliny a koření“ (46,97 %), za nimiž následovaly „obiloviny, semena, zelenina, ovoce a výrobky z nich“ (23,36 %).

Obrázek 4 – Kategorie potravin analyzovaných v Evropské unii ve fázi uvádění výrobků na trh v letech 2022–2023

